

บทที่ ๑

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

หอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นสถาบันหนึ่งที่ทำหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับสื่อความรู้ หรือ บริการสารนิเทศ ทำนองเดียวกับห้องสมุด ศูนย์บริการเอกสาร ศูนย์สารนิเทศและธนาคาร ข้อมูล^๑ จดหมายเหตุเป็น "ทรัพยากรทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง"^๒ ซึ่งหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จัดเก็บไว้เพื่อวัตถุประสงค์ของชาติ สำหรับอนุรักษวัฒนธรรม และความเป็นเอกภาพของชาติ^๓ จดหมายเหตุอันวยประโยชน์อย่างมหาศาล ในการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประเทศชาติ ทุกด้าน และมีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับการเตรียมความมั่นคง ความเป็นอิสระของชาติที่ต้องศึกษา ภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจ ตลอดจนการตัดสินใจทางการเมือง^๔ ดังนั้นทุกประเทศจึงจำเป็น

^๑แมนมาต ขวลิขิต, "ระบบสารนิเทศแห่งชาติหรือระบบสารนิเทศภายในประเทศ," เอกสารการประชุมใหญ่ประจำปี ๒๕๒๖ ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, (กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, ๒๕๒๖), หน้า ๔ - ๕.

^๒T. R. Schellenberg, Modern Archives : Principles and Techniques. (Chicago: University of Chicago Press, 1971), p. 8.

^๓Bimal Prasad, "Records Relating to Freedom Struggles in Asian Countries," Archivum International Review on Archives (Special Volume 1976): 52.

^๔"Third Plenary Session / Troisième Séance Pléniere," Archivum International Review on Archives (Special Volume 1976): 42.

ต้องมีหอจดหมายเหตุแห่งชาติของตนเพื่อเก็บรักษาเอกสารที่มีคุณค่า หรือจดหมายเหตุไว้เพื่อประโยชน์แก่ทางราชการและแก่ประชาชนเจ้าของประเทศ จะต้องมีโอกาส ศึกษา ค้นคว้า วิจัย หรือตรวจสอบ เพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานของตน และใช้เป็นหลักฐานแสดงผลการปฏิบัติงานของรัฐบาล แสดงสิทธิ หน้าที่ และกรรมสิทธิ์ ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียกร้องทางกฎหมายได้ นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องแสดงถึงวัฒนธรรม จารีตประเพณีดั้งเดิมของชาติเป็นลำดับมาอีกด้วย

รัฐบาลได้ระบุโครงการพัฒนาหอจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นโครงการหนึ่งในด้านการบำรุงรักษาสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลป ไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สาม (พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๙)^๒ และในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สี่ (พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔) ได้ระบุงานพัฒนาหอจดหมายเหตุแห่งชาติไว้ในแผนงานส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษา ศิลป วัฒนธรรม ซึ่งเป็นแผนงานย่อยในแผนงานการกระจายบริการ การบริการและพัฒนาสังคม โดยมีลักษณะและสาระสำคัญของแผน "เพื่อรวบรวมเก็บเอกสารราชการ อันจะเป็นหลักฐานในการศึกษา ค้นคว้าในแง่ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ของประเทศ โดยจัดตั้งหอจดหมายเหตุแห่งชาติส่วนภูมิภาค ๓ แห่ง คือ เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา" แผนงานนี้ใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน ๕ ล้านบาท และเงินช่วยเหลือต่างประเทศอีก ๕ ล้านบาท รวมเป็นเงิน ๑๐ ล้านบาท

^๑ สุข เปรมาวิน, "ความสำคัญของหอบรรณสาร," ชาวสภาวิจัยแห่งชาติ ๒๓ (พฤษภาคม ๒๕๐๕): ๓ - ๔.

^๒ สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, "แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สาม พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๙" (นครหลวงกรุงเทพธนบุรี: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๑๕), หน้า ๓๗๙.

^๓ สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, "แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สี่ พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔" (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), หน้า ๓๒๔.

รัฐสมาชิกขององค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งประชาชาติ ในการประชุมสามัญประจำปี ครั้งที่ ๑๘ ระหว่างเดือน ตุลาคม - พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้รัฐสมาชิกจัดให้มีระบบสารนิเทศแห่งชาติขึ้น หรือปรับปรุงบริการสารนิเทศแห่งชาติให้สามารถให้บริการสารนิเทศแก่ประชาชนในประเทศอย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น^๑

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้เลือกเรื่อง "ระบบสารนิเทศแห่งชาติจะช่วยพัฒนาศูนย์สารนิเทศหอจดหมายเหตุ และห้องสมุดทุกประเภทอย่างไร" เป็นหัวข้อการประชุมใหญ่สามัญประจำปี เนื่องจากระบบสารนิเทศแห่งชาตินี้ เป็นระบบประสานงานบริการห้องสมุด ศูนย์เอกสาร และหอจดหมายเหตุ ในการที่จะเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลต่าง ๆ ทางวิชาการไปสู่ชุมชน และบุคคลทุกประเภท ทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ^๒

ตามแนวความคิดระบบสารนิเทศแห่งชาติ รัฐหรือประเทศจะต้องพยายามใช้ประโยชน์จากแหล่งสารนิเทศที่มีอยู่ หรือที่จะจัดให้มีขึ้น ไม่ว่าจะในรูปแบบหนังสือ เอกสาร หรือจดหมายเหตุใหม่มากที่สุด ให้ถึงผู้ใช้โดยไม่จำกัดว่าผู้ใช้เหล่านั้นจะอยู่ ณ ที่ใด" บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการบริการสารนิเทศ จึงควรได้รับการศึกษา

^๑"The Role of National Libraries in National and International Information Systems : a Policy Statement Approved by Director of National Libraries Meeting in Lausanne 20-21 August 1976," Unesco Bulletin for Libraries 1(January-February 1977): 10.

^๒อุทัย ทุกิยะโพธิ์, "คำกราบบังคมทูลถวายรายงานแด่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ของ นายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพิธีเปิดการประชุมสามัญประจำปี พ.ศ. ๒๕๒๐," วารสารห้องสมุด ๒๓ (กรกฎาคม - ตุลาคม ๒๕๒๑): ๓๔๕.

^๓แมนมาส ขวฉิก, "ระบบสารนิเทศแห่งชาติ...", หน้า ๕ - ๑๐.

วิจัย เพื่อหาวิธีแก้ไข ปรับปรุงวิธีดำเนินการให้สามารถบริการสารนิเทศในระดับชาติได้มี ประสิทธิภาพ และขยายขอบเขตการบริการไปถึงระดับระหว่างชาติได้ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ในการสร้างระบบสารนิเทศแห่งชาติ ขององค์การศึกษาวិทยาศาสตร์ และ วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

การสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยทางด้านบริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ยังไม่เคยมีผู้ใดทำการ วิจัยไว้ แต่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจดหมายเหตุดังนี้ คือ

ปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เศรษฐพร กุศรีพิทักษณ์ ได้เสนอวิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขารัฐประศาสนศาสตร์ เรื่อง สภาพและปัญหาการวิจัยจากเอกสารราชการ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการในการค้นคว้าเกี่ยวกับเอกสารและเน้นที่ปัญหาต่าง ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการวิจัยจากเอกสารราชการ เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว ในการวิจัยใช้วิธีค้นคว้าจากห้องสมุดและการวิจัยภาคสนาม โดยส่งแบบสอบถาม สังกศาคารณ์ และสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่เอกสารของหน่วยงานตัวอย่าง ๓ ประเภท คือ หน่วยงานทางด้านบริหาร

๑) โครงสร้างระบบสารนิเทศแห่งชาติมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

- ๑. ผู้ใช้ ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้ต้องมีโครงสร้างระบบสารนิเทศ
 - ๒. แหล่ง หมายถึงสถาบันที่ดำเนินการเกี่ยวกับสารนิเทศ ได้แก่ หอจดหมายเหตุ ห้องสมุด ศูนย์บริการเอกสาร ฯลฯ ซึ่งใช้เทคนิคสมัยใหม่ในการดำเนินงานรวบรวม วิเคราะห์ และประมวลข้อมูล หน่วยงานเหล่านี้ต้องมีกฎหมายรับรองฐานะ ออกแบบให้สามารถถ่ายทอด ความรู้ ข่าวสาร และข้อมูลทางความรู้ให้ถึงผู้ใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพ
 - ๓. บุคลากร ซึ่งมีวุฒิเหมาะสมในการดำเนินงานสารนิเทศ
- ในที่นี้ผู้ใช้ แหล่ง บุคลากร หมายถึง ผู้ใช้บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุ แห่งชาติ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และบุคลากรที่ดำเนินการบริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุ แห่งชาติ ตามลำดับ

กฎหมาย และการวิจัย ผู้วิจัยได้จำแนกเอกสารออกเป็น ๒ ประเภท คือ เอกสารราชการ ที่มีได้พิมพ์เผยแพร่ และเอกสารราชการที่ได้พิมพ์เผยแพร่ และได้เสนอผลการวิจัยในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับหอจดหมายเหตุแห่งชาติว่า เอกสารราชการที่สิ้นกระแสแล้ว ควรมีการสำรวจ ค้นหา เพื่อคัดเลือกเอกสารสำคัญเก็บรักษาเป็นการถาวรต่อไป ในการพิจารณาสurvey ค้นหา ของเอกสารควรให้เป็นหน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติดำเนินการร่วมกับหน่วยงานเจ้าของ เอกสาร ถ้าเห็นว่ามีคุณค่าถาวรก็ควรโยกย้ายไปเก็บรักษาที่ยังหอจดหมายเหตุแห่งชาติ แต่ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร ไม่สามารถทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากมี อุปสรรคหลายประการที่ต้องแก้ไข คือ

๑. สถานที่คับแคบเกินไป ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้รัฐบาลปรับปรุงให้มีสถานที่กว้างขวาง พอที่จะจัดเก็บเอกสาร ปฏิบัติงาน และที่สำหรับศึกษาค้นคว้าได้ควย

๒. เจ้าหน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ควรต้องเป็นคนที่มีความสามารถ และ รับผิดชอบอย่างแท้จริง จะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรักงาน เสียสละ เพราะเป็นงานที่ต้อง กระทำจำเจอยู่กับเอกสารราชการเก่า ๆ จะต้องทำงานด้วยความระมัดระวัง รอบคอบ และคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ เพราะหอบรรณสารแห่งชาติ เป็นที่ เก็บรักษาเอกสารสำคัญของชาติ รัฐบาลควรส่งเสริมความสามารถของเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติ งาน โดยการส่งเจ้าหน้าที่ของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายเอกสารของ กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ไปรับการฝึกอบรมในต่างประเทศที่มีกิจการด้านจดหมายเหตุ กว้างขวาง เช่น ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา เพราะในประเทศไทยเรายังไม่ได้ มีการศึกษาอบรมกันอย่างจริงจัง

รัฐบาลควรจะต้องให้ความเอาใจใส่กิจการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติให้มาก ควรสนับสนุน จัดสรรงบประมาณให้แก่กิจการหอจดหมายเหตุแห่งชาติมากขึ้น เพื่อขยายสถานที่ เพิ่มจำนวนและความสามารถของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย เหมาะสมแก่การ เก็บรักษาเอกสารสำคัญของชาติ ทั้งนี้เพราะถ้าหอจดหมายเหตุแห่งชาติสามารถทำหน้าที่ได้ อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว จะเป็นประโยชน์มาก เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่เก็บรักษาเอกสารสำคัญ

ของชาติ ป้องกันไม่ให้เอกสารที่สำคัญต้องชำรุดสูญหายไป เป็นหน่วยงานที่ถ่ายทอดวัฒนธรรม ความรู้สึกนึกคิด จากคนยุคหนึ่งไปสู่อีกยุคหนึ่ง อำนวยความสะดวกในการศึกษาวิจัย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการรักษามรดกวัฒนธรรมนิยม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาติ สืบไป^๑

พ.ศ. ๒๕๑๓ กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร ได้เสนอโครงการสำรวจ ลักษณะของเอกสารราชการที่มี อยู่ในความครอบครองของกระทรวง ทบวง กรม และรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๓ โดยมีขอบเขตของการสำรวจเกี่ยวกับ ประเภทอายุ ปริมาณเอกสาร ลักษณะการ เก็บ สภาพของเอกสาร หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ หรือดูแลเอกสาร การทำลาย เอกสาร และการให้บริการคนควาอ้างอิง สำรวจโดยวิธีส่งแบบสอบถามไปยังหน่วยงานใน ระดับกองของทุกกระทรวง รวม ๑๓ กระทรวง ผลของการสำรวจในขั้นที่เกี่ยวกับการให้บริการคนควาเอกสาร ปรากฏว่า ส่วนมากไม่เคยใช้เอกสารของตนในการคนควาอ้างอิงเลย สำหรับกลุ่มที่เคยใช้คนควาอ้างอิงนั้น ใช้ในการปฏิบัติงานของตนเอง และใช้ในการให้บริการ แก่หน่วยราชการอื่น ตลอดจนนักศึกษา นักวิจัย มีจำนวนใกล้เคียงกัน ไม่มีนโยบายวางไว้ อย่างชัดเจนในการที่จะอนุมัติให้คนควาเอกสารประเภทใดบ้าง แลวแต่เจ้าหน้าที่จะพิจารณา เห็นเหมาะสม^๒

พ.ศ. ๒๕๑๗ ทรงสรวศ์ นิลกำแหง ได้เสนอวิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์ เรื่อง การบริหารงานจดหมายเหตุในประเทศไทย โดยมีจุดมุ่งหมาย ในการศึกษาประวัติพัฒนาการของงานจดหมายเหตุในประเทศไทย และเทคนิคการบริหารงาน ตามหลักวิชาการจดหมายเหตุ เพื่อนำมาวิเคราะห์ลักษณะปัญหา และให้ข้อเสนอแนะในการ ปรับปรุงการบริหารงานในแผนกเก็บของกระทรวงต่าง ๆ รวม ๑๓ กระทรวง และในกอง

^๑ เศรษฐพร คุศรีพิทักษ์, "สภาพและปัญหาการวิจัยจากเอกสารราชการ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๐).

^๒ กรมศิลปากร. กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, "โครงการสำรวจลักษณะของเอกสาร ราชการที่มีอยู่ในความครอบครองของกระทรวง ทบวง กรม และรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๓" (พระนคร: กรมศิลปากร, ๒๕๑๓) (พิมพ์คัด).

จดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร ทั้งนี้โดยใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือ และบทความต่าง ๆ การสำรวจ การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์ผู้บริหารงาน เจ้าหน้าที่ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความหมายของเอกสารจดหมายเหตุที่ใช้นั้น ในประเทศไทยกับของสากลแตกต่างกัน เป็นผลให้เกิดความแตกต่างในขอบเขตของงาน จดหมายเหตุควย ส่วนหอจดหมายเหตุแห่งชาตินั้น เป็นสถาบันระดับชาติที่ดำเนินการเก็บรักษา เอกสารสำคัญ บันทึกเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ร่วมสมัยและให้บริการค้นคว้าอ้างอิงจากเอกสาร คังกล่าว แต่มีฐานะเป็นเพียงกองหนึ่งในกรมศิลปากรเท่านั้น เป็นหน่วยงานระดับเกือบต่ำสุด ทำให้เป็นอุปสรรคสำคัญในการดำเนินงานติดต่อขอรับมอบเอกสารจากหน่วยราชการระดับต่าง ๆ ทั่วประเทศมาเก็บรักษา จึงควรจะได้พิจารณาฐานะขึ้นเป็นสถาบันอิสระ ตราพระราชบัญญัติจดหมายเหตุแห่งชาติขึ้นรับรองอำนาจหน้าที่ ทั้งในด้านการบริหารงานเอกสารจดหมายเหตุ และเอกสารราชการ ในด้านการบริการอ้างอิง ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรมีสํานักงานบริการ ปฏิบัติงานดังต่อไปนี้ งานบริการตอบคำถามและค้นคว้าอ้างอิงเอกสารงานห้องสมุด งานเผยแพร่เอกสารและเรื่องราวทางวิชาการจดหมายเหตุ งานนิทรรศการงานพิมพ์ งานฝึกอบรมทางวิชาการจดหมายเหตุ งานศึกษาและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับงานจดหมายเหตุ แบ่งหน่วยงานออกเป็น ๓ ฝ่าย คือ ฝ่ายงานบริการ และห้องสมุด ฝ่ายงานพิมพ์ ฝ่ายงานศึกษาและประชาสัมพันธ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษานโยบาย และการดำเนินงานด้านบริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ
๒. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ทรงสรรค นิลกำแหง, "การบริหารงานจดหมายเหตุในประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗).

๓. เพื่อสำรวจ และวิเคราะห์ความต้องการและทัศนคติของผู้ใช้ที่มีต่อบริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

๔. เพื่อเสนอแนะ วิธีแก้ไข ปรับปรุง และส่งเสริม แก่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ในด้านที่จะเป็นประโยชน์แก่งานบริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาตินี้ กลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ใช้ในการสำรวจ คือ

๑. หัวหน้ากองจดหมายเหตุแห่งชาติ หัวหน้างานเอกสารสำคัญ หัวหน้างานบันทึกเหตุการณ์ และนักจดหมายเหตุประจำห้องคนคว่า ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์

๒. สมาชิกผู้ใช้บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติซึ่งได้จากวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่ทำบัตรสมาชิกทั้งหมด ในระยะเวลาระหว่างเดือน มกราคม ๒๕๑๕ ถึงเดือน ธันวาคม ๒๕๒๒ จำนวนทั้งสิ้น ๔๐ คน และผู้ปฏิบัติงานในค่านรัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาละ ๒๐ คน รวมทั้งสิ้น ๔๐ คน ซึ่งเป็นผู้ที่นำจะใช้บริการอ้างอิงจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างจากผู้ทำงานในหน่วยราชการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ กองวิชาการ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย กองโบราณคดี และกองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร และกระทรวงศึกษาธิการ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง รวมตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจทั้งสิ้น ๑๖๐ คน

สมมติฐานการวิจัย

การให้บริการสารนิเทศค่านจดหมายเหตุของหอจดหมายเหตุแห่งชาติที่มีอยู่แล้วนั้น ไม่สามารถทั่วถึงประชาชนทั้งหมดได้

๑ คำแห่งปัจจุบัน เป็นผู้อำนวยการกองจดหมายเหตุแห่งชาติ

ขอตกลงเบื้องต้น

๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ถือว่าเชื่อถือได้ และวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

๒. คำตอบที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ถือว่าเป็นความจริงและเชื่อถือได้ และถือว่าเป็นคำตอบแทนประชากรคนอื่น ๆ ที่มีไ้รวมอยู่ในกลุ่มตัวอย่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้า เพื่อหาข้อเท็จจริง และความคิดเห็นโดย

๑. ศึกษาคนควาจาก เอกสาร สิ่งพิมพ์ ประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่าง ๆ เป็นต้น ที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ตลอดจนวัตถุประสงค์ หน้าที่ และบริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

๒. สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานบริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ได้แก่ หัวหน้ากองจดหมายเหตุแห่งชาติ หัวหน้างานเอกสารสำคัญ หัวหน้างานบันทึกเหตุการณ์ และนักจดหมายเหตุประจำห้องคนควา เพื่อทราบข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานบริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

๓. สร้างแบบสอบถาม แล้วได้ทดลองใช้กับผู้ที่กำลังใช้บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ในบริเวณห้องคนควา จำนวน ๑๐ คน เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๒๓ หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุงใหม่ ให้สมบูรณ์ แล้วจึงส่งให้แก่มือใช้บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ จำนวน ๔๐ คน และผู้ที่นำจะใช้บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ได้แก่ ผู้ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งเกี่ยวกับ รัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาละ ๒๐ คน รวมแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด ๑๖๐ ชุด ทั้งนี้เพื่อสำรวจวิเคราะห์ ความต้องการ ทักษะคติ อุปสรรค ปัญหา และข้อเสนอแนะ ของผู้ให้บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

๘. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยระเบียบวิธีทางสถิติ คือ

$$\text{หาค่าร้อยละ โดยใช้สูตร} \quad P = \frac{f}{N} \times 100$$

$$\text{หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต โดยใช้สูตร} \quad \bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$\text{หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร} \quad S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. ทราบนโยบาย และการดำเนินงานด้านบริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ
๒. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ
๓. ทราบความต้องการ และทัศนคติของผู้ใช้บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ โดยขอเสนอแนะ เสนอต่อหอจดหมายเหตุแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงงานด้านบริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ได้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
๔. เป็นการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับบริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการจัดตั้งและปรับปรุงระบบสารนิเทศแห่งชาติ

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

หอจดหมายเหตุ หมายถึง เอกสารของส่วนราชการ หรือสถาบันที่ได้รับการ
 วินิจฉัยแล้วว่ามีคุณค่า และเก็บรักษาไว้ถาวรในหอจดหมายเหตุ
 แห่งชาติ เพื่อไว้ใช้อ้างอิง และค้นคว้าวิจัย
 ลักษณะจดหมายเหตุตามความหมายนี้ ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ
 ข้อมบังคับ คำสั่ง หนังสือโต้ตอบ บันทึก รายงาน แบบพิมพ์ แผนที่
 แผนที่ แบบแปลน พิมพ์เขียว ภาพถ่าย ภาพวาด เนกาตีฟ
 สไลด์ ไมโครฟิล์ม แถบบันทึกเสียง เป็นต้น

นักจดหมายเหตุ

หมายถึง เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน
จดหมายเหตุในหอจดหมายเหตุ
แห่งชาติ ที่ได้รับการฝึกอบรมทาง
วิชาชีพในระดับปริญญา

บริการอ้างอิงของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

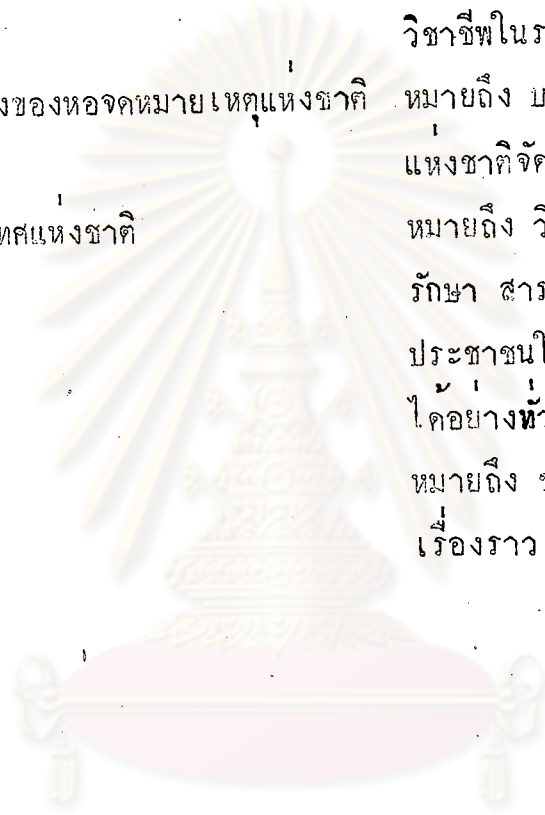
หมายถึง บริการที่หอจดหมายเหตุ
แห่งชาติจัดให้แก่ผู้ใช้บริการ

ระบบสารนิเทศแห่งชาติ

หมายถึง วิธีการ รวบรวม จัดเก็บ
รักษา สารนิเทศเพื่อการบริการแก่
ประชาชนในประเทศให้ใช้ประโยชน์
ได้อย่างทั่วถึง

สารนิเทศ

หมายถึง ข่าวสาร ความรู้ ข้อมูล
เรื่องราว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย